

STICHTING KIND EN VOEDING

Jaarverslag 2023

STICHTING KIND EN VOEDING

Inleiding

Dit is het eerste jaarverslag van de stichting Kind en Voeding. Tot nu toe werden op de website wel de jaarplannen en de jaarrekening gepubliceerd, maar een echt jaarverslag was er nog niet geweest. Veel informatie werd wel verspreid via de nieuwsbrieven, welke rol de laatste tijd werd overgenomen door de berichten die we op de social media plaatsten. Daartoe werd zelfs iemand aangewezen die dedicated de berichten op social media plaatst en/of bewerkt.

Toch voelden we dat we mede door de extra activiteiten die we uitvoeren af en toe een overzicht zouden moeten geven van die diversiteit aan activiteiten mede in relatie tot de al in de jaarplannen gepubliceerde voornemens. Juist omdat de verbreding misschien een reden kan zijn om aan te haken als voorlichter, donateur of organisatie die de kennis en ervaring van de voorlichters van Kind en Voeding zouden willen inschakelen.

Nieuwe initiatieven

Het jaar 2023 was een bijzonder jaar voor de stichting. Niet alleen zijn een aantal belangrijke nieuwe initiatieven genomen om de doelgroep nog beter te benaderen, maar er is na enkele jaren online-contact ook weer een landelijke voorlichtersdag in het midden van het land geweest op de dag dat de stichting Kind en Voeding twaalf jaar bestond.

Voor één van de initiatieven, de pilot van de Baby Groente Tas die we in Noord-Nederland uitvoeren, is eerder al een pilot geweest in Purmerend, begeleid door JOGG en VU-hoogleraar Voeding en Gezondheid, Jaap Seidell. Het leek ons een goede zaak als Jaap Seidell ook bij onze activiteiten betrokken wilde zijn. Hij stemde in, wat ertoe heeft geleid dat we de al in 2018 voorgenomen Raad van Advies nu daadwerkelijk hebben opgezet. Diverse mensen met kennis en ervaring op terreinen gerelateerd aan onze doelstelling en activiteiten hebben inmiddels toegezegd ons gevraagd of ongevraagd te willen adviseren. De namen treft u aan verderop in dit jaarverslag en natuurlijk ook op onze website www.kind-en-voeding.nl.

Microbioom

Afgelopen jaren is de bewustwording gegroeid dat gezonde voeding essentieel is voor de versterking van ons immuunsysteem en daarmee dus een belangrijk onderdeel van gezondheidspreventie. De beste resultaten worden bereikt als kinderen gezond (op)gevoed worden, dus aandacht aan de voedingspatronen van kinderen besteden is essentieel. Toen de stichting Kind en Voeding op 14 april 2011 werd opgericht, liepen we dus al vooruit op kennis die nu meer algemeen verspreid is, maar nog te weinig wordt geïmplementeerd. O.a. de Wetenschappelijke Raad voor Integrale Duurzame Landbouw en Voeding schreef al aan het eind van datzelfde jaar aanbevelingen die onze doelstelling: "het bewustmaken van ouders en kinderen van het gebruik van natuurlijke voeding als basis voor een goede gezondheid" ten volle ondersteunden.

Daarnaast komt er de laatste jaren steeds meer kennis over het microbioom, het geheel van bacteriën, virussen en schimmels in ons lijf dat een belangrijke rol speelt in ons metabolisme. In feite dus de schakel tussen voedsel en gezondheid. We zullen hieraan ook in het komende jaar de nodige aandacht besteden.

Wij hopen dat mede door het werk van stichting Kind en Voeding de komende jaren nog veel meer aandacht komt voor échte voeding en dat ultrabewerkte voeding steeds meer uitzondering wordt. Daarnaast blijven we evenals afgelopen jaar ook de komende jaren een bijdrage leveren aan de ambitie om voeding meer in het basisonderwijs te integreren.

STICHTING KIND EN VOEDING

Baby Groente Tas

Zoals hierboven al aangegeven is dit jaar ook gestart met het uitrollen van de Baby Groente Tas. Ouders van baby's tussen 4 en 6 maanden in de gemeente Westerkwartier kunnen 8 weken lang gratis wekelijks een tas met groentes krijgen, met in de eerste tas een staafmixer en bakjes voor in de koelkast resp. diepvries, zodat de baby's kunnen wennen aan de smaak van groentes op een daarvoor essentiële leeftijd. In eerste instantie was gekozen voor het dorp Marum in de gemeente Westerkwartier. De gemeente Westerkwartier subsidieert het in het kader van het Lokale Preventieakkoord. Na enkele maanden werd duidelijk dat het aantal aanmeldingen, ondanks het inschakelen van de consultatiebureaus van GGD Groningen, niet de verwachte hoeveelheid aanvragen opleverde. Daarom is het gebied uitgebreid met een aantal plaatsen in de omgeving. Aan het eind van het jaar is het proefproject geëvalueerd door een student van de Hanzehogeschool Groningen, begeleid door een van zijn docenten, Andrea Werkman, lid van onze Raad van Advies. Mede op basis daarvan zal een besluit worden genomen door de gemeente in hoeverre dit initiatief wordt gecontinueerd.

Raad van Advies

Doordat we mochten starten met de uitrol van de proef van de Baby Groente Tas (BGT) in de gemeente Westerkwartier werd professor Jaap Seidell (VU Amsterdam), die de BGT had begeleid in Purmerend, gevraagd of hij ook betrokken wilde zijn bij de activiteiten in Groningen. Hij reageerde daar enthousiast op, wat er mede toe leidde dat het idee om een Raad van Advies (RvA) in te stellen nu werd geconcretiseerd. Zo'n raad stond ons in 2018 al voor ogen, maar is nu dus daadwerkelijk ingesteld met naast Jaap Seidell de hoogleraren Gerjan Navis (RUG/UMC Groningen), Hanno Pijl (Leids UMC), Gertjan van Dijk (RU Groningen) en de lectoren/docenten Sandra van Hogen-Koster (Hogeschool Saxion en Medisch Spectrum Twente), Andrea Werkman (Hanzehogeschool Groningen) en ondernemer Jan Buining (Tasty Basics). Jan Buining is onder andere initiatiefnemer in netwerken als Food Community Noord-Nederland en actief in Transitiecoalitie Voedsel.

3

“Van grond tot mond”

De voorlichting van stichting Kind en Voeding is steeds meer gericht op beleving: ervaren hoe het voelt om met je handen in de grond te woelen, hoe het is om zaadjes in de grond te stoppen, of dat nu in een potje is of in de volle grond. Ervaren hoe het is om een plantje uit het zaadje te zien komen, hoe het is om het plantje te zien groeien en hoe het uiteindelijk gegeten kan worden. Dat maakt dat kinderen weer vertrouwd raken met écht eten, zich bewust zijn waar het eten vandaan komt en wat er moet gebeuren op het uiteindelijk op tafel te krijgen. Tevens kunnen zij daardoor beter de keuze maken voor gezond (en duurzaam).

“Van mond tot kont”

Uit steeds meer onderzoeken blijkt dat gezondheid een belangrijke relatie heeft met het darm-microbioom, het geheel van micro-organismen in en op ons lijf en met name in ons maag-darm-stelsel. De symbiose van de verschillende soorten organismen levert wederzijds voordeel op als we zorgen dat met name de voor ons goede bacteriën worden gestimuleerd. De samenstelling van ons voedsel speelt daarbij een belangrijke rol. Het microbioom was o.a. een van de onderwerpen tijdens de landelijke voorlichtersdag die afgelopen jaar in de Warmonderhof in Dronten werd gehouden.

STICHTING KIND EN VOEDING

Regionale aandacht

Ook de aandacht voor voedsel uit de regio groeit. De term 'korte keten' wordt steeds meer gehoord. Ook Kind en Voeding richt zich meer op de specifieke mogelijkheden van de keten. Door het steeds meer werken met regiocoördinatoren, die overigens zelf ook nog voorlichting geven, wordt veel meer ingespeeld op de regionale en lokale behoeften en mogelijkheden. Het doel om in elke regio een regiocoördinator te hebben, die tevens samenwerkt met de regionale vertegenwoordigers van overheidsorganisaties als JLE (Jong Leren Eten) en JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) is afgelopen jaar nog onvoldoende bereikt. Zo is er bijvoorbeeld de nodige aandacht aan de mogelijkheden van samenwerking met JLE Zeeland besteed en waren wij aanwezig bij een evenement van JLE in Heinkenszand, maar we hebben er nog geen vaste voorlichter gevonden.

EterWeters

Samen met de stichting de Nieuwe Leefstijl is een soort plattegrond ontwikkeld voor een leer- en ervaarcentrum voor voeding in een duurzame voedselketen, kortweg FoodXNoord genoemd, wat staat voor het Food Experience Center Noord-Nederland. Deze 'plattegrond' geeft op posterformaat het hiervoor genoemde 'van grond tot mond' en 'van mond tot kont' weer en dan weer terug naar de aarde vanwege de circulariteit. Deze poster met op verschillende plaatsen de mogelijkheid om antwoorden op vragen in te vullen is beschikbaar om op scholen te gebruiken. De vragen zijn al eens geformuleerd bij de workshop 'Foodzoekers' en zullen ook bij de posters beschikbaar worden gesteld. De bedoeling is om het FoodXNoord te ontwikkelen in 'gevangenisdorp' Veenhuizen, zo mogelijk tegenover het Nationaal Gevangenis museum.

De ontwikkelaars van de Mansholtcampus in Bunschoten-Spakenburg hebben aangegeven dat zij dit initiatief ook daar willen ontwikkelen, wat ondersteund wordt door de NOM (de investerings- en ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland). We hebben er een voorlichter van Kind en Voeding geïntroduceerd om mee te werken aan de beoogde invulling.

4

Duurzame doelstellingen

Inmiddels is met stichting de Nieuwe Leefstijl een intensieve samenwerking opgezet, welke verder uitgebouwd zal worden. Uitwisseling van bestuursleden tussen beide organisaties garandeert dat gezamenlijk belang wordt (h)erkend en versterkende activiteiten worden ontwikkeld.

Door de samenwerking met stichting de Nieuwe Leefstijl wordt ook nadrukkelijker aangesloten bij de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (de SDG's, Sustainable Development Goals), waarbij o.a. gestreefd wordt naar een gezondere wereld in 2030, waar stichting Kind en Voeding zich van nature bij verbonden voelt.

Belangrijkste strategische speerpunten zijn enerzijds het succesvol benutten van de combinatie (natuurlijke) voedingseducatie en natuureducatie en anderzijds de promotie van voeding als basisvak in het onderwijs (basisscholen, pabo's). Het komt tegemoet aan de focus op de relatie van voeding met duurzaamheid en gezondheid. Dat laatste gekoppeld aan de benadering 'Positieve Gezondheid', zoals door dr. Machteld Huber is ontwikkeld.

Oké-vignet

Stichting Kind en Voeding geeft een Oké-vignet uit aan scholen en kinderdagverblijven die aandacht besteden aan gezonde voeding. Daarnaast dienen zij een gezond 'tussendoortjesbeleid' te hanteren. Overigens worden in grote lijnen de adviezen van de Gezondheidsraad gevolgd zoals deze ook door het Voedingscentrum worden vertaald en gehanteerd.

STICHTING KIND EN VOEDING

Behalve dat we ons richten op kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang hebben we een aantal jaren ook restaurants beoordeelt of ze kindvriendelijke, gezonde maaltijden op de menukaart hebben staan. Zij komen dan ook in aanmerking voor het Oké-vignet. Verscheidene restaurants hebben er al een verworven. Dat betekent dat die restaurants de keuze voor een gezond kindermenu op de kaart hebben gezet. De ervaring laat zien dat het uitreiken van een Oké-vignet tot een heus evenement kan uitgroeien voor het betrokken restaurant en allen die daarbij betrokken zijn.

Op basis was de goede resultaten met gemeentes, gemeentelijke organisaties (zoals GGD's en sportcoaches), restaurants, supermarkten en HBO's en MBO's, maar ook met JLE, JOGG en IVN, is dit het afgelopen jaar intensiever dan in het verleden voortgezet. Het overleg met de andere (landelijke) organisaties en gemeenten vindt plaats vanuit de overtuiging dat samenwerking een toegevoegde waarde kan hebben.

Elk kwartaal, zo ook afgelopen jaar, vindt overleg plaats met het Voedingscentrum, JOGG, JLE en diverse GGD's over de mogelijkheden om meer restaurants te betrekken bij het aanbieden van gezonde maaltijden, waarbij het Oké-vignet ons de beste wijze van aantonen lijkt.

Leerbedrijf

Stichting Kind en Voeding is ook erkend als leerbedrijf door het Samenwerkingsverband Beroepsonderwijs Bedrijfsleven. Dat betekent dat we nu ook mbo-studenten kunnen opleiden in de beroepspraktijk. De eerste studenten hebben inmiddels hun afstudeerstage bij ons gedaan en zijn daarmee afgestudeerd. Deze studenten zijn van de nieuwe opleiding van Terra MBO: Food, Life & Innovation. Samen met deze nieuwe opleiding en de Herenboeren bij Assen, ontwikkelen we nu een samenwerking waarbij niet alleen de voorlichters een rol (kunnen) spelen, maar het misschien ook kan leiden tot nieuwe voorlichters uit de hoek van de fusie van het Drenthe College met Terra tot DC Terra.

5

Kernactiviteiten

Stichting Kind en Voeding wil haar doelstelling bereiken door het geven van voorlichting aan (groot)ouders en verzorgers, leerkrachten en kinderen. Dit gebeurt vooral door het geven van gastlessen en workshops op basisscholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Het uitdragen van het gedachtegoed van de stichting gebeurt door bij de stichting aangesloten voorlichters. Dit is een landelijk netwerk van diëtisten, voedingsdeskundigen en gewichtsconsulenten. Op dit moment werken we met ongeveer veertig voorlichters. Zij verzorgen gastlessen, workshops, boerderij-bezoeken, winkelsafari's voor basisschoolkinderen, voorlichting (preventie) aan ouders/verzorgers en leerkrachten op scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Afgelopen jaar ook bij activiteiten van speeltuinverenigingen en zelfs van middelbare scholen.

Combinatie gezonde voeding en beweging

In het afgelopen jaar is ook met Sport050, het platform van de gemeente voor bewegend Groningen, samengewerkt om bewegen en gezonde voeding aan elkaar te koppelen. Hoewel er vanuit de gemeente zeer positief wordt gestimuleerd om tot een integrale aanpak te komen, vielen de inschrijvingen door de scholen nog tegen. De focus van de activiteiten ligt vooral bij de Nationale Sportweek van NOC*NSF dat afgelopen jaar viel van 15 t/m 24 september. We hebben de gemeente verzocht om dit in 2024 voort te zetten.

Verlengde/verrijkte schooldag

Ook zijn we ingeschakeld om voor de Openbaar Onderwijs Groep Groningen invulling te geven aan (een deel van) de verlengde schooldag op diverse scholen van de groep. Doordat de eerste serie met

STICHTING KIND EN VOEDING

veel enthousiasme onthaald werd, zijn er afspraken gemaakt voor meerdere series. Het legt naast de activiteiten voor SKSG, de stichting Kinderdagverblijven in Groningen en omgeving, een groot beslag op de voorlichters in Groningen, die dan ook bijgestaan worden door voorlichters uit Drenthe en Friesland.

Ook Petje af, de organisatie voor kinderen uit achterstandsituaties, werkt met Kind en Voeding samen en wil graag dat hun coaches/pedagogisch medewerkers worden opgeleid door voorlichters van Kind en Voeding om de voorlichters te kunnen bijstaan bij hun workshops en eventueel ook kunnen doorgroeien naar een rol als voorlichter van de stichting.

Enthousiasme

Daarnaast begeleiden de diëtisten, voedingsdeskundigen, gewichtsconsulenten en leefstijlcoaches kinderen individueel of in kleine groepjes bij het leren maken van gezonde voedingskeuzes.

De voorlichters werken met materiaal van de stichting zodat overall een eenduidig beleid wordt gevoerd. Echter de voorlichters geven een eigen invulling passend bij de kennis, vaardigheden en vooral hun enthousiasme. Dat geheel maakt het dat de kinderen meegesleept worden in de activiteiten, de kennis willen opnemen en onthouden. De voorlichters doen het werk vaak vanuit hun eigen praktijk in hun eigen werkgebied. Stichting Kind en Voeding begeleidt de voorlichters en ondersteunt hen met lesmateriaal. De stichting draagt zorg voor de kwaliteit van de voorlichting en de gastlessen.

Landelijke dag

Normaal gesproken zijn er regelmatig voor de aangesloten voorlichters netwerkbijeenkomsten met als doel onder meer het bevorderen van onderlinge kennismaking, kennisuitwisseling, het delen van praktijkervaringen en het elkaar inspireren. Dat gebeurt grotendeels online en ook de landelijke dag is vanwege de coronamaatregelen enkele jaren online geweest, maar afgelopen jaar is er op 15 april een bijeenkomst geweest in de Warmonderhof in Dronten, het opleidingscollectief voor biologisch-dynamische land- en tuinbouw.

Tijdens deze landelijke dag hebben vier leden van de RvA een voordracht gehouden. De inleiders waren verbaasd over het hoge niveau van de vragen van de voorlichters, zich niet realiserend dat een deel van de voorlichters een academische opleiding heeft. (bijv. Wageningen UR).

Hanno Pijl sprak over 'Voeding als bron voor ziekte en gezondheid', Andrea Werkman over 'Voedseleducatie en –omgeving; samenwerken in de regio met het beroepsonderwijs', Gertjan van Dijk over 'Levensfase-afhankelijke voeding en preventie' en Sandra van Hogen-Koster over "Positieve Gezondheid, een brede blik, een goede basis'.

Ook enkele voorlichters gaven een presentatie. Marinde Zwarthoed vertelde meer over het microbiom en Saskia Velthuizen gaf een presentatie over didactiek dat met een groepje voorlichters was voorbereid. Dat was een goede voorzet van de rondetafelgesprekken die vervolgens werden gevoerd.

Bij deze bijeenkomst werd ook afscheid genomen van Anita van der Noord als voorzitter van Kind en Voeding. Behalve de uitgesproken enorme waardering voor haar belangrijke initiërende rol in de afgelopen jaren, was één van de cadeaus de selfie die ooit van haar met Pierre Wind was gemaakt en waarop Pierre de bij hem behorende kreten opgezet had.

Unaniem werd gevraagd om een vervolg van de landelijke dag in 2024.

Kindersymposium Vet Fit Noord

De hyperactieve voormalig TV-kok Pierre Wind, die ook de Smaaklessen introduceerde in Nederland, speelde een belangrijke rol bij het kindersymposium Vet Fit Noord dat in 2011 werd gehouden in

STICHTING KIND EN VOEDING

Groningen met zo'n 400 kinderen. Wij wilden samen met stichting de Nieuwe Leefstijl een dergelijk symposium houden in Assen, waarvoor Pierre Wind zijn bijdrage al had toegezegd. Ook een aantal relevante organisaties wilden graag deelnemen. Echter hebben we nog onvoldoende financiering hiervoor kunnen vinden.

Netwerk, samenwerking

Landelijke, regionale en lokale samenwerking is van groot belang om de voorlichtingsactiviteiten met succes te kunnen organiseren en effect te laten sorteren.

Het bestuur neemt het voortouw op het nationale terrein. De regiocoördinatoren regelen dat met de voorlichters in de regio en lokaal. Minimaal maandelijks vindt overleg plaats tussen bestuur en regio-coördinatoren, De onderlinge contacten worden als erg belangrijk gezien.

Om meer invloed te verwerven wordt gezocht naar samenwerking met gelijkgestemde organisaties. Belangrijk speerpunt is het lobbyen bij de overheid en andere bepalende organisaties om voedingslessen structureel op te nemen in het lessenpakket van het basisonderwijs.

Stichting Kind en Voeding doet mee aan landelijke programma's als 'Alles is Gezondheid...'. Ook is de stichting lid van het Platform Kinderarmoede. Landelijk gezien groeit nog 1 op de 9 kinderen op in armoede en gaat vaak zonder ontbijt naar school. In meerdere regio's en grotere plaatsen is dit 1 op 6 of zelfs 1 op 5. Schrikbarend hoog voor een land als Nederland. Kind en Voeding werkt in dit kader (maar ook breder) intensief samen met o.a. de Missing Chapter Foundation.

Communicatie/PR

In het afgelopen jaar is specifieke aandacht besteed aan onze rol in de social media. We zijn actief geworden op Facebook en LinkedIn. Met name op het laatste medium wordt veel gereageerd. We hebben de nieuwsbrief aan onze abonnees daarentegen niet uitgezonden. Inmiddels hebben we besloten deze ook weer te activeren omdat we gemerkt hebben dat deze nadrukkelijker onze doelgroep wat betreft de mensen van relevante organisaties bereikt en wellicht een toegevoegde waarde heeft m.b.t. het bereik van onze communicatie.

Financiën, fondswerving, subsidies

Stichting Kind en Voeding is afhankelijk van fondsen en giften. Daarnaast betalen de aangesloten voorlichters jaarlijks een kleine bijdrage aan de stichting voor vermelding op de website en het gebruik van het voorlichtingsmateriaal en de gastlessen.

Het bestuur grijpt mogelijkheden aan om de financiële grondslag van de stichting te versterken. Dit is afgelopen jaar onder meer gerealiseerd door projecten op te zetten met partnerorganisaties en/of gemeentes om tot langere samenwerkingsrelaties te komen, die in de concrete gevallen ook gesubsidieerd kunnen worden. Voorbeelden zijn de Baby Groente Tas met de gemeente Westerkwartier en de 'kookworkshops' waarbij een link met beweging wordt gemaakt met de gemeente Groningen.

De financiële informatie wordt jaarlijks gepubliceerd op de website in de vorm van de jaarrekening conform de afspraken met de belastingdienst bij de toekenning van de status als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Enkele organisaties waarmee is samengewerkt (niet uitputtend)

- Bloesem Kinderopvang Haaksbergen
- CBS Het Baken Delfzijl
- Diverse GGD's
- Gemeente Groningen

STICHTING KIND EN VOEDING

- Gemeente Leeuwarden
- Gemeente Westerkwartier
- Happykids Scherpenzeel
- Het Gezondheidshuis België
- IKC de Steltloper De Wilp
- Jong Leren Eten (nationaal en regionaal)
- JOGG
- Kids First Akkrum
- Kindcentrum WIJland Middelstum
- Klim-op Middelstum
- OBS De Feniks Groningen
- OBS De Meerpaal Lemmer
- Petje af Westerkwartier
- SKSG regio Groningen
- Sport050
- Sterre der Zee Delfzijl
- Stichting Openbaar Onderwijs Groningen
- Stichting Openbaar Onderwijs Marenland
- Stichting Scala Welzijn Oosterwolde
- Vereniging Speeltuincentrale Groningen
- Voedingscentrum

Bestuur

Na het aftreden van Anita van der Noord bestaat het bestuur uit Pascal de Vries, Ruth Ingeborg Koppers en Ko Henneman. Het bestuur is onbezoldigd. Het bestuur werkt intensief samen met de regiocoördinatoren. De namen alsmede de namen van de voorlichters zijn terug vinden op de website: www.kind-en-voeding.nl.